

Motion till riksdagen 2005/06:L348

av **Martin Andreasson m.fl. (fp)**

En modern immaterialrätt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att patentsystemet också i fortsättningen skall reserveras för uppfinningar som utgör lösningar på tekniska problem.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökat internationellt samarbete i patentfrågor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om gemenskapspatent.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om patentintrångsförsäkring.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kassettersättning.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av upphovsrättslagen.

Inledning

Immaterialrätten spelar en central roll för att ge rättslig trygghet åt resultaten av människans skaparkraft och idéförmåga. En väl fungerande immaterialrätt är en nödvändig faktor för att uppmuntra till intellektuellt framåtskridande och stimulera forskning, innovationsverksamhet, produktutveckling och kulturellt skapande. I denna motion tar vi upp ett antal frågor där det immaterialrättsliga regelverket behöver förnyas.

Fel! Okänt namn på

Patenträtt

Den snabba tekniska utvecklingen gör att alltfler innovationer baserar sig på IT-lösningar. Det är viktigt att innovationer får ett rättsligt skydd, men gränsdragningen mellan patentskydd och upphovsrätt måste bevakas. Folkpartiet är bestämt emot en utveckling i riktning mot det amerikanska patentsystemet där programvara i sig är patenterbar även om den inte ingår i någon teknisk lösning. Den europeiska grundprincipen om att patentskyddet ska reserveras för uppfinningar som utgör en tidigare okänd lösning av ett tekniskt problem ska försvaras.

Vi anser att den fria programvaruutvecklingen inte ska motarbetas och att mjukvara allmänt sett inte ska vara patenterbar. Däremot är det viktigt att det finns en möjlighet att bevilja patent för tekniska uppfinningar där mjukvara ingår i uppfinningen. Patentskyddet vad gäller programvaran ska då enbart avse programvarans användning för att lösa just det tekniska problem som uppfinningen som helhet tar sikte på. Givetvis måste det också, liksom i alla patent, krävas att uppfinningen är ett genuint framsteg och en tidigare okänd lösning på ett tekniskt problem.

Europaparlamentet röstade sommaren 2005 ned ett direktivförslag om så kallade mjukvarupatent, eller patent på datorrelaterade uppfinningar. De direktivförslag som behandlades gav inte en tillfredsställande lösning på gränsdragningsfrågorna, och Folkpartiet välkomnar därför att förslaget fälldes.

Det övergripande behovet av ökat internationellt samarbete på patentområdet har dock inte blivit mindre, snarare tvärtom. Det ligger i ett litet och frihandelsberoende lands intresse att patentsystemet i så hög utsträckning som möjligt är samordnat och integrerat på europeisk och internationell nivå.

För att Europeiska unionen ska erbjuda ett internationellt konkurrenskraftigt näringsklimat behöver det bli lättare och billigare att registrera patent som gäller i hela EU. Kostnaderna för patentskydd är betydligt högre i EU än i t.ex. USA, något som är till stor nackdel för innovationsklimatet i unionen. Under lång tid har det därför pågått ett arbete för att införa ett gemenskapspatent i EU, men en nationell prestige-kamp har gjort att det fortfarande är långt ifrån säkert att det går att skapa enighet om ett direktivförslag i frågan.

Vi är oroad över att strävandena att slutligen nå fram till ett kompromissförslag riskerar att upphäva de fördelar med ett gemenskapspatent som utgör själva poängen med reformen. För att ett gemenskapspatent ska vara intressant för europeiskt näringsliv måste kostnaderna sänkas rejält och den byråkratiska processen förenklas i förhållande till dagens patentsystem. Sveriges linje i förhandlingarna måste alltså vara att försvara intentionerna bakom gemenskapspatentet och inte godkänna införandet av ett system som inte tids- och kostnads- och innebär radikala förbättringar.

Inom ramen för EU-samarbetet bör Sverige också uppmärksamma behovet för innovatörer att försäkringsvägen skaffa sig ekonomiska möjligheter att driva patentintränsprocesser. Det bör därför utredas om det är möjligt att under konkurrensneutrala former införa någon form av europeisk patentintränsförsäkring på kommersiell grund.

Kassettersättning

Våren 2005 beslutade riksdagen om en omfattande reform av upphovsrätten där det bland annat infördes nya regler om så kallad kassettersättning för den tillåtna privatkopieringen av upphovsrättsskyddat material. Folkpartiet liberalerna kritiserade regeringens förslag för att vara en kortsiktig lösning som snart kommer att vara överspelad av den tekniska utvecklingen. Utvecklingen sedan lagändringen trädde i kraft har gett oss rätt.

Reformen innebar att det infördes tre olika ersättningsnivåer: 2,5 öre per minut för analoga upptagningar, 0,25 öre per megabyte för digitala lagringsmedier där upptagning bara kan ske en gång samt 0,4 öre per megabyte för digitala lagringsmedier där upptagning kan ske flera gånger. Det dittillsvarende takbeloppet avskaffades däremot. Tanken var att en nyinförd regel om nedsättning av ersättningen i vissa fall, till exempel med hänsyn till förhållandena på marknaden, skulle kunna få kassettersättningen för olika produkter att justeras ned till marknadsmässiga nivåer.

Det nya systemet har varit svårt att införa och förhandlingsläget mellan branschparterna har varit låst. Samtidigt är en fungerande tillämpning av nedsättningsregeln själva förutsättningen för att systemet alls ska fungera. Om någon nedsättning inte hade skett skulle exempelvis ersättningen bli 18 kronor och 80 öre per dvd-rw-skiva, vilket vore en prishöjning med 200–300 % – en uppenbart orealistisk nivå som bara skulle bädda för smuggling och privatimport.

Den tekniska utvecklingen gör det nödvändigt att göra en total översyn av kassettersättningen. Framtidens motsvarigheter till dagens cd- och dvd-skivor, mp3-spelare med mera kommer att ha mångdubbelt större lagringskapacitet, samtidigt som priset i konsumentledet kanske är ännu lägre än i dag. Ersättningsnivåerna för olika produkter på marknaden kommer då att hamna på så höga nivåer att kassettersättningen alltid kommer att behöva sättas ned. Den nedsättningsbestämmelse som är tänkt som en undantagslösning kommer snart att bli huvudregel. Till saken hör också att nya lagringsformat och filtyper utvecklas kontinuerligt och det alltså är omöjligt att förutsäga vilket digitalt lagringsutrymme som i framtiden kommer att krävas för att spela in t.ex. en låt eller en långfilm.

Folkpartiet anser därför att en översyn av bestämmelserna om kassettersättning genast måste påbörjas. Målet måste vara att hitta en beräkningsgrund som utan onödig byråkrati och på marknadsmässiga villkor ger upphovsmännen befogad ersättning. I översynen måste ingå att studera erfarenheterna från de europeiska grannländer som valt ett annat system än den modell som tillämpas i Sverige.

Reform av upphovsrättslagen

Upphovsrättslagen från 1960 har ändrats ett stort antal gånger och har i dag blivit närmast oöverskådlig. Lagstiftningens karaktär av lappverk har också

Fel! Okänt namn på

förvärrats av de ändringar som riksdagen beslutade om i våras. Nästa steg måste nu bli att Justitiedepartementet snarast möjligt påbörjar en total översyn av den svenska upphovsrättslagen. Målet för en sådan översyn ska vara att åstadkomma så överskådliga, tydliga och teknikneutrala regler som möjligt inom ramen för rådande upphovsrättsliga principer. Likaså bör den juridiska regleringen av avtalslicenser ses över, så att man undviker de monopoliserande tendenser som dagens system skapar och som Folkpartiet också tidigare kritiserat.

Stockholm den 4 oktober 2005

Martin Andreasson (fp)

Jan Ertsborn (fp)

Lars Tysklind (fp)

Christer Winbäck (fp)

Mia Franzén (fp)

Ana Maria Narti (fp)